

Izbija vsak četrtok
in velja s poštnino
svod in v Mariboru
s pošiljanjem na doma
na celo leto K 4.—
na pol leta „ 2.—
na četrt leta „ 1.—

Haročina se pošilja
upravnilstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOŠPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrednote,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 8

V Mariboru, dne 20. februvarja 1902.

Tečaj XXXVI.

Nemiri v Trstu.

Na drugem mestu opisujemo tržaške izgrede, pri katerih je tekla tudi človeška kri. Tukaj hočemo povedati le svoje misli, ki so se nam porodile, ko smo premišljevali žalostne dogodke v Trstu.

Nemiri so nastali, ker bogato parobrodno društvo Lloyd ni hotelo ugoditi upravičenim željam enemu delu svojih delavcev, to je kurjačem. Da so bile želje resnično upravičene in ne pretirane, to je priznavala cela javnost. Kurjači so ustavili najprej sami delo. To pa ni prestrašilo društva. Iskati je začelo delavcev izven naše države in kar se mora obsojati, naša vlada je šla bogatemu društvu na roko, za uboge delavce pa ni ganila mezinca. Ko je zapretila kurjačem nevarnost, da za vselej izgubijo v Trstu delo in kruh, vzbudila se je pri vseh delavcih v Trstu zavest skupnosti. Vse delavstvo tržaško se je postavilo ob stran kurjačev, svojih sotrpinov, ter ustavilo delo. V Trstu ni bilo več delavske roke, ki bi se ganila za svojega gospodarja. In ta skupnost, ta vzajemnost vseh delavcev je slavila zmago. Kar so kurjači zahtevali, se jim je dalo. Žal, da so boj delavcev za svoj hruh izrabili skriti sovražniki naše države ter družabnega reda ter nahujskali množico do izgredov, ki jih moramo odločno obsojati.

Kadarkoli slišimo o bojih in zmagah delavskega stanu za svoje pravice in za

svoj obstanek, vselej se nam milo stori za našega zapuščenega kmeta. Ako hočejo bogataši kaj doseči, primejo za svoje orožje, za denar, in zmaga je njihova. Omikani gospodski stanovi se poslužujejo v svojih bojih peresa in jezika, in kar želijo, se jim privoli. Delavski stanovi nimajo sicer ne denarja, ne dovolj časnikov, ki bi za nje pisali, ne dovolj govornikov, ki bi se za nje potegovali, a nekaj imajo, s čemur jim je skoro v vsakem boju prej ali slej zmaga zagotovljena, to je čut skupnosti, čut vzajemnosti. Kadar zadene kate-rega izmed njih nesreča, vsi čutijo in delajo za enega, eden za vse. Skupna dejanska medsebojna ljubezen je zmagonosno orožje delavskega stanu.

Ni treba dolgo premislejvati, katero orožje si naj izvoli naš kmet, ako si hoče varovati svoje pravice in si izboljšati svoje stanje. Denarja nima, časnikov nima, govornikov nima, a srce ima, v katerem je treba le užgati in potem skrbno gojiti ogenj medsebojne stanovske ljubezni. Kmet mora spoštovati in ljubiti svoj stan in svoje stanovske brate. Kadar se gre za kmetijsko stvar, morajo vsi kmetje stati skupaj in izdajice ne sme biti med njimi.

A kako se dandanes godi med kmeti? Poglejmo na Spodnji Štajer, ki nam je najbližji. Če imamo državnozbornske volitve, vsi kmetje bi morali skupaj hoditi. Pri nas pa se da gotovo zmotiti nekaj kmetov

po nemčurskih gospodih iz trgov in mest in po teh nemčurjih zaslepljeni kmetje se postavljajo proti kmetom, proti svojim bratom. Ravno tako se godi pri deželno-zbornskih, okrajnozastopnih, občinskih, skratka pri vseh volitvah med našimi kmeti. Ali ni to sramotno, da so se po nekaterih okrajih, ko so se vršile volitve v okrajne zastope, dali pregovoriti kmetje ter šli z meščani ali tržani v boj proti svojim sotrpinom in bratom? In še eden žalosten vzgled! Vsakdo vé, da je ptujski listič »Štajerc« ustanovljen od trgovcev in da dela za trgovce. Laska se kmetom in išče med njimi prijateljev, da bi tako razcepil kmete ter imel med njimi stranko, ki bi nikdar ne nastopila proti njim, četudi bi bilo upravičeno. Vsakdo pozna to nakano! A vendar se nahajajo kmetje, ki se odcepljajo od svojih tovarišev ter gredo za kramarskim, za trgovskim listom. Svoje brate zapuščajajo ti ljudje, pozablajo na svoje kmetijske zahteve. Ti nesrečni kmetje nastopajo proti svojim stanovskim tovarišem, a objemajo se s trgovci, gostilničarji, peki in drugimi obrtniki.

Slovenski kmetje! Ostanite skupaj, ne cepite se! Ne dajte se motiti od stanov, ki Vas potrebujejo le za svoje koristi, ampak poslušajte stanove, s katerimi Vas veže že več kot tisočletna zgodovina, ki so vsklili iz Vaših vrst in so vedno delili z Vami veselje in gorjé! Kmetje, med Vami naj vlada vzajemnost, ne pa bratski boj!

Listek.

Pametiva na Murskem polju.

Narodopisna črtica; spisal Vanek T.

Pametiva, dan nedolžnih otročičev, kdo se pri tem imenu ne spomni na vesele trenutke, katere je na ta dan doživel, ko je s šibo ali korbačem v roki in torbo na hrbtu hodil od hiše do hiše, vsakega, katerega je kje zagledal, pogladil po hrbtu ter veselo kričal: »Friški bote, zdravi bote.« Toda ne namenimo pisati o tem otroškem veselju, ker to je itak obče znano, ampak o nedolžnem razveseljevanju odraslih otrok. Opisati vam hočemo namreč v kratkih potezah navade, katere ima naš kmet pri volitvi novega župana.

* * *

Slovenec je vesel, tako že pravi neka slovenska pesem in tako je tudi v resnici. V priprostem slovenskem ljudstvu tiči veliko zdravega humorja, katerega morejo le hudi časi zatreti. Posebno kaže se ta humor, ako je ljudstvo samo med seboj, ako nima nikogar v svoji sredini, ki bi ga opazoval. Take prilžnosti so ženitve, pust in v moji domači vasi v Banovcih volitev župana vaškega. Župan pa v naši vasi ni občinski predstojnik,

ampak tako rekoč vaški finančni minister. Zraven blagajne ima še skrbeti, da so plotje in ceste v redu. Ta čast pa gre od kmeta do kmeta, da si vsi poskusijo ta med. Blagajno prenašajo na pametivo. Ta dan mora tudi blagajnik dati račun od svojega hiševanja. Naši kmetje pa so že davno spoznali, morebiti prej kakor dijaki, da so računi grozno suhoparni in zato si, ako je bila letina dobra, kupijo kak štirjak ali polovnjak zlahodne trtne kapljice, katero srkajo med številjenjem, tako da so h koncu računov že precej dobre volje. Sedaj pa pride na vrsto slavnostni prenos vaškega zaklada. Poglejmo si to procesijo ali sprevod, ki ravno pride iz hiše starega župana. Naprej stopata dva moža, ki držita v vsaki roki namesto sveč liter vina. Junaško jo mahata naprej, četudi se včasih malo opotekata, ter vodita svojo krdelo po najdaljših ovinkih do sosedu. Za njima korakajo trije; srednji nese malo skrinjico, v kateri je shranjeno vaško zlato, na strani pa mu stopata dva korenjaka se starimi zarujavelimi puškami na ramah. Da vganjajo med potoma razne burke, se samo ob sebi razume. Za temi stopajo zopet trije, v sredini novi župan, kateri se zmagonosno ozira okoli, kakor bi hotel reči: »Poglejte me: jaz sem zdaj vaš poglavar in nad menoj ga ni nobenega v celi naši vasi, ki ima 23

hiš in bajt. Od mene je odvisen zdaj ves vaš blagor.« Seveda je ta novi župan na vse pretege nališpan. Na strani mu stopata dva moža, katera mu z litri osvetlujeta pot. Veličastno giblje se celi oddelek naprej, vse se veseli in smeje, le malokdo se ozre na starega župana, kateri gre sam v predzadnji vrsti. Dolgi kodrasti lasje visijo mu čez ramena, v službi zadnjega leta so mu čisto osiveli. Prej korenjaško telo se mu je od žalosti in trpljenja upognilo in da ga ne zebe, oblečen je v kožuh, čez katerega se ima širok burmus. Oči so mu v močni službi že skoro čisto odrekle in zato mora nositi očala. Ves je spehan od telesnih in dušnih muk in opotekaje se komaj dohaja prednike. Zares omilovati bi morali ubogega starčka, ako ne bi vedeli, da so dolgi sivi lasje kó-dile in da njegova onemoglost izvira vsaj nekoliko iz zlahodne vinske kapljice, večinoma pa seveda iz potajenja. Kot najzadnja se stopata dva moža, katera neusmiljeno udrihata po okroglih železnih ploščah, katere sta snela iz osij starinskega voza.

Prenos blagajne je navadno proti poldne in zato gre vsak kmalu domu, ko prenesejo svoj zaklad; po obedu pa se zopet zberejo pri županu, kateri njim mora dati voz, da grejo po sod vina, katerega so že zjutraj kupili od domačega kmeta; zato se njim ne

Državni zbor.

Dunaj, dne 14. febr.

Dunajski Nemci med seboj.

V seji 8. febr. t. l. je vložil dr. Luegger sledeče vprašanje na ministerskega predsednika: »Bližajo se deželnozborske volitve za Nižjo Avstrijo. Židovski liberalci so izdali zaupno pismo do svojih somišljenikov, naj z oziranjem na važnost teh volitev prinašajo darove za volilsko zakladnico. Podpisani so na tem oklicu največji židovski bogataši, katerim je celo lahko, da samo eden izmed njih poplača vse stroške za tiskovine in poštino takšnega volilnega odseka. Dr. Luegger trdi v svoji interpelaciji: »tu se gre za vse kaj drugega. Ti bogataši hočejo skupaj spraviti velik zaklad denarjev, da bodo potem mogli kupovati glasove volilcev za liberalne pristaše.« V svoji interpelaciji opisuje nekatere na oklicu podpisane može; n. pr. pravi: Podpisani Auspic je že enkrat kupoval glasove za sebe, da je bil izvoljen v državni zbor na Južnem Moravskem; a državni zbor je ovrgetel radi tega njegovo izvolitev. Lobmaier, ki je tudi podpisan na oklicu, si je prigoljufal častno občanstvo dunajskega mesta itd. Brez dvoma si hočejo z goljufijo in podkupovanjem volilcev pridobiti židovski liberalci večino v bodočem dežel. zboru. Končno vpraša vlado, hoče-li zabraniti, da se ne bi godile pri prihodnjih volitvah nepostavnosti od strani židovsko-liberalne stranke?

V seji 13. febr. je dal ministerski predsednik primerni odgovor. Toda v imenu liberalcev je surovo napadel dr. Lueggerja vodja liberalne stranke, dr. Gross, ter mu očital obrekovanje in laž. Med njegovim govorom je nastal grozen hrušč, ki pa je naraščal, ko je Grossu dr. Luegger trdil, da zamore vsako besedo dokazati, katero je navedel v svoji interpelaciji. Nato je predlagal liberalci dr. Vogler, naj zbornica sklene, da so o tej stvari otvori posebna razprava v prihodnji seji. S 123 proti 91 glasovi se je sprejel ta nasvet. Ministerskemu predsedniku ta sklep ni bil po volji, ker vlada želi samo to, da se začne prej ko prej razprava o državnem proračunu.

Vojaški novinci.

V seji 13. februarja se je nadaljevala in tudi končala razprava o vojaškem naboru. 126.000 vojaških novincev potrebuje naša država vsako leto. Pri tej priložnosti se čujejo vsakovrstne pritožbe, kako neusmiljeno se ravna z vojniki, naj se odpravi dvoboj itd. Tudi danes so se čule jako važne pritožbe. Bila je vpisana cela vrsta govornikov, ki pa

vidi vredno zapregati konja, ampak peš hočejo pripeljati voz in to sedaj porabijo ženske v svoj prid. Ko namreč može sod naložijo, grejo še nazaj v hram, da se se prej pokrepčajo za težko vožnjo. Medtem časom pa priletijo od vseh strani ženske, ki so že na to prežale ter naglo in tiho odvedejo voz v kako skrivališče. Kmetje, ki se v hiši glasno pogovarjajo, še ne slutijo, kaka nesreča se njim je zgodila, tem večje pa je njih presenečenje, ko zapazijo, da je voz s sodom vred zginil. Sedaj se začne izpraševanje in iskanje. Pa ženske so svoj plen dobro skrile. Seveda zve se hitro, kdo je ukradel voz s sodom, ali kaj pomaga, če nihče ne pove, kje je. Še-le, ko može obljubijo, da se smejo zvečer tudi žene, ko doma opravijo, vdeležiti veselice, še le tedaj dobijo voz nazaj.

Ali do večera še je dolgo; da pa jim ni dolg čas, zmislijo še si marsikatero burko. Tako n. pr. skuje kak bolj prebrisan kmet oklic, katerega javno prebira pred vsako hišo. Privezanega ima na rasohe (vile) ali kaj enakega; spremlje pa ga bobnar, kateri neusmiljeno udriha po starem bobnu ter ljudi skupaj kliče. Oklic pa se glasi blizu tako-le: »Daje se vam na znanje, da bode danes popoldne ob 4. uri na mostu licitiranje leda iz našega lepega vaškega ribnika. Ob enem prodajalo se bode po kilah tudi blato tega

niso prišli do besede, razun treh: Bianchini (Hrvat), Gniewosc (Poljak), Klofač (Čeh). Bianchini se je bridko pritoževal nad vojaško upravo, ki vporablja prav dobro dalmatinske in primorske vojake na morju, a jih ponemčuje, italijanči in mažarizira. Edino hrvatsko kadetno šolo so prestavili v Budimpešto ter izpodrinili popolnoma iz nje hrvatski jezik. Častniki se vdeležujejo laških slavnosti, ki se prirejajo v ta namen, da se poitalijanči hrvatski narod; muzika igra laške izdajalske napeve, dalmatinski sinovi morajo služiti po 4 leta in več mesecev itd. Gniewosc, bivši oficir, je priporočal vladi, naj se ozira na želje, ki so se že tolikokrat izražale v zbornici, naj ne jemlje k vojaškim vajam kmetov sinov in kmetov delavcev ter hlapcev ob času, ko se pri žetvi najbolj potrebujejo doma: naj vojaška uprava kupuje naravnost od kmetov žito, od rokodelcev in obrtnikov pa obutev in obleko, da se na tak način vsaj deloma povrne poljedelcem davek, ki ga dajo za vojaške namene. Omenjal je tudi, naj se vojakom da ob nedeljah priložnost, da zamorejo spolnovati svoje verske dolžnosti; naj se nastavlja taki vojaški duhovniki, ki so zmožni jezikov vojaštva, naj se poravna škoda, ki se dela ob vojaških vajah s tem, da se za več dni zabrani delati na polju, ker se s kroglijami strelja itd. Te in enake pritožbe so se v zbornici že stokrat ponavljale; a deželnozborski minister se izgovarja s tem: tukaj ne morem pomagati jaz; to spada pred vojnega ministra; te pritožbe se naj sprožijo v delegacijah. In žal, da ostane skoraj vse zopet pri starem. — Postava o naboru vojaških novincev se je sprejela v drugem in tretjem branju.

Novo železnice v Bosni.

Zadnje dni se je pečala zbornica poslancev z novimi železničnimi progami, katere bi se naj na stroške obeh državnih polovic: Avstrije in Ogerske zidale. Kakor vselej, so tudi v tej zadevi Ogrji dosegli velikanski dobiček, ki obstoji v tem, da se nove železnice zvežejo z Dalmacijo in Bosno na Ogersko, v Budimpešto. Nasvetovali so mnogoteri govorniki, kakor dr. Ivčević, Perič, Kaftan in Berks, kakšne železnične proge bi bile primerne v Bosni, da bi Dalmatinci mogli lažje stopiti v zvezo z našimi deželami. Pa vse je zastoj; naša vlada se je že dogovorila z Ogersko in hrvatski poslanci iz Dalmacije so slednjič bili zadovoljni, da vsaj nekaj dobijo.

Tržaški nemiri.

»Slov. Gosp.« poroča na drugem mestu, kaj se je zgodilo te dni v Trstu. Punt v Trstu se je razpravljalo tudi v državni zbornici dne

ribnika, katero pa se sme še le za 7 do 8 mesecev zvoziti, ker se drugače žabe nimajo kam skrivati. Led je jako čist in pripraven za kavo namesto sladkorja, katero ob enem ohladi, da je ni treba pihati.»

Da se tudi zvečer pri rujnem vincu in okusni svinjini zbije pri novem županu marsikatera šala, nam pač ni treba še posebej omenjati.

Zares naš kmet ljubi dovtipnost in nič ni bolj sitno, kakor dolg resen obraz, ki ne pozna nobene šale. Ali v zadnjih letih postal je tudi bolj resen, kajti ugonoba vinske trte in slaba cena poljskih pridelkov dela mu velike skrbi za prihodnjost. Bog daj, da se kmalu na boljše obrne!

Smešničar.

Zdravju škodljivo berilo. Zdravnik vpraša bolnika, ki se zviija vsled bolečin v želodcu: »Ali ste kaj takega jedli ali pili, da vam je tako slabo?« — Bolnik: »Ne, gospod doktor, v »Štajercu« sem bral »Listek« v števil. 3. t. mes., ki je tako pisan, da me je kar krč prijel v želodcu.« (Mene tudi! — Opomba stavčeva.)

15. in zopet 18. februarja. Ministerski predsednik je razložil natanko, kaj se je vse godilo in da je bilo treba zbrati vojaštvo ter vpeljati nagli sod. Njemu nasproti je strastno napadal tržaškega cesar. namestnika socijalni demokrat, žid dr. Ellenbogen, o katerem je trdil, da je sam kriv teh nemirov in žrtev, katere so padle, ko so streljali vojaki na razdivjano ljudstvo. Slednjič se je sklenilo, da se v seji 19. februarja izvoli odsek 37 udov, ki naj celo stvar preiščejo in v osmih dneh zbornici poročajo: je-li vlada prav ravnala ali ne, ki je s silo zadušila ta tržaški upor.

Politični ogled.

Poljedelsko ministrstvo. V našem poljedelskem ministrstvu sede može, ki imajo večjo skrb za judovske in njim enake spekulante ter trgovce kakor pa za kmeta. To se je pokazalo posebno pri odpravi terminske kupčije na borzi, ki je poljedelsko ministrstvo ne želi, ker bi se s tem zamerilo židom. Sekcijska svetnika dr. Scheinpflug in dr. Erl sta se v tej zadevi potegovala za kmetijske koristi in vsled tega je že moral dr. Scheinpflug prositi za upokojenje, ki se mu je tudi dovolilo.

Kmetska stranka na Češkem ne more priti prav do veljave. Glavni razlog je, ker je polovičarska, ker noče v vseh vprašanjih pokazati jasne barve. Včasih nastopa samostalno, potem pa se zopet začne loviti za frake liberalnih Mladočehov. Med odločno katoliškimi možmi si noče iskati voditeljev in pristašev, liberalni pa, h katerim se tako rada pritiska, ji ali ne znajo ali nočejo pomagati. Dandanes imajo le izrecno katoliške kmetske stranke prihodnjost.

Kam z denarjem? Na Laškem ni bilo tri leta manevrov. Zdaj pa si je državna blagajna že toliko opomogla in je za letošnje manevre že sklicanih 89.000 rezervistov, na katere se pripravlja v paradi boj 12 vojnih korov.

Pogodba med Angleško in Japonsko. Nepričakovano je dosla vest, da se je med angleško in japonsko vlado sklenila prijateljska zveza. Obe državi hočeta se skupno braniti proti svojim sovražnikom v Aziji, a jih tudi skupno napadati, ako bi bilo potreba. Ne bodeta trpeli, da bi si kaka tretja država v Aziji hotela vzeti in prilastiti zemljo, ampak skrbeli bosta, da ostanejo dežele in države v rokah, v katerih so dosedaj. Očividno je, da je ta pogodba naperjena proti Rusom, ki so v Aziji spravljali dežele pod svojo oblast.

Vojska v Južni Afriki. Kronanje angleškega kralja, ki je bilo določeno na 26. dan meseca junija t. l. je zopet odloženo na nedoločen čas. Uzrok temu je, ker hoče kralj, da se vojska v Južni Afriki završi pred slavnostjo kronanja, a vojne noče nikakor biti konec, marveč postaja položaj na bojišču za Angleže od dne do dne usodnejši. Ker je lord Kitchener poslal mnogo tisoč nerabljivih čet nazaj domov, je angleška vlada v veliki zadregi, kako tako hitro dobiti nadomestila, zlasti, ker se je bati, da med prebivalstvom samim nastane najhujši odpor proti temu, da bi dali sinovi in očetje svoje drago življenje za osebne koristi nekaterih angleških kapitalistov. Lord Kitchener je uvedel na bojišču takozvani »blocksistem«, s katerim hoče prisiliti raztrešene burske čete do več glavnih bitk, v katerih naj bi gotovo podlegli angleški premoči. Glavna pozornost njegova pa je obrnjena na to, da bi ujel glavna voditelja Burov Dewetha in Botho. Celih 23 angleških oddelkov zasleduje Deweta in »Daily News« pravi, da je ujetje Deweta le še vprašanje časa. — No, Angleži se bodo tudi to pot vrezali, kajti že večkrat so govorili, da Deweta že imajo, da je že mrtev itd. Ali zopet se je prikazal, v veliko žalost in presenečenje Kitchenerjevo. O mirovnihih pogajanjih se govori, da so Angleži voljni